

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету

д. е. н., професор А.Д. Діброва
« ____ » « _____ » 2020р.
Протокол №10 від 17 червня 2020р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансів
протокол № 5 від 2 червня 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ д.е.н., проф. **Н.М. Давиденко**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

ОС «БАКАЛАВР»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА І СТРАХУВАННЯ»

Розробники: к.е.н., доцент, Мрачковська Н.К.
к.е.н., доцент, Шевченко Н.Ю.

Київ – 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ФІНАНСИ

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	<u>07 Управління і адміністрування</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа і страхування» (шифр і назва)	
Освітній ступінь	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	7	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	Іспит, диференційований залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	45 год.	.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	
Лабораторні заняття	-	.
Самостійна робота	120 год.	
Індивідуальні завдання	.	.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	6 год.	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у майбутніх фінансистів системи спеціальних знань та вмінь з проблем розвитку та сучасного стану фінансової системи.

Завданнями дисципліни є формування цілісної системи знань про суть і форми прояву фінансів, механізм функціонування фінансових відносин та їх оптимізацію у суспільстві, склад і структуру фінансової системи, сукупність фінансових органів та інститутів, засади формування і функціонування окремих сфер і ланок фінансової системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни фахівець з фінансів повинен:

знати: суть, функції і складові фінансів, історію розвитку фінансової науки, будову та основні ланки фінансової системи, принципи і завдання фінансової політики, основні ланки державних фінансів, організацію фінансів підприємницьких структур, складові фінансового механізму, оподаткування і страхування як специфічні підсистеми фінансів, призначення та структуру фінансового ринку, теоретичні основи фінансового менеджменту та економічну природу міжнародних фінансів;

вміти: показати роль фінансів у системі відтворення; аналізувати сучасну фінансову політику держави та виявляти її вплив на економіку; моделювати нормальну та кризову фінансові ситуації; будувати моделі фінансових відносин та управління фінансовою системою, визначати джерела фінансових ресурсів підприємств і держави, розкрити взаємозв'язок фінансів держави, підприємств і населення; виявити фактори формування фінансового результату підприємства; моделювати грошові потоки в сферах державних фінансів та в страхуванні; аналізувати державний бюджет; будувати грошові потоки у сфері міжнародних фінансів та фінансового ринку.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

СУТНІСТЬ, ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ І СВІТІ

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 1.

СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ, ЇХ ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ

Сутність та історичний аспект виникнення фінансів. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, їх взаємозв'язок з іншими елементами економічної системи. Фінанси як загальнотеоретичний рамковий курс. Сутність фінансів та їх функції. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Об'єкт та суб'єкти фінансових відносин. Фінанси як регулятор економічних та соціальних процесів у суспільстві. Підвищення ролі фінансів у ринкових умовах.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 2.

ГЕНЕЗИС І ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Фінансова наука та її структура. Предмет і методи фінансової науки. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінанси античного світу. Зародження фінансової науки як складової політичної економії: італійський меркантилізм. Досягнення наукових шкіл XVII – XVIII ст. (німецькі фінансисти - камералісти, французькі фізіократи) у розвитку науки про фінанси XIX ст. - період остаточного виділення фінансової науки з політекономії. Західна наука XX ст.: від кейнсіанства до соціально – ринкового господарства. Основні напрями фінансової науки XXI ст. Нобелівські лауреати в галузі фінансів XX-XXI ст.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 3.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Розвиток фінансів доби Київської Русі (X ст.) та Запорізької Січі (XVI – XVIIст.). Найбільш вагомі здобутки російських та українських вчених XIX ст. у галузі фінансів. Розвиток фінансової науки у незалежній Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА, ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА, ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 4.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА.

Сутність фінансової системи і принципи її структурування. Внутрішня будова фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи держави. Державне регулювання фінансових відносин. Система управління фінансами в Україні. Функції основних суб'єктів управління фінансами в Україні: Міністерство фінансів України, Контрольно-ревізійні служби, Державна податкова адміністрація, Державне казначейство, Рахункова палата, Пенсійний фонд та інші фонди загальнодержавного соціального страхування. Національний банк України, Державний комітет з цінних паперів та фондового ринку, Міжбанківська валютна біржа. Асоціація страховиків України.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 5.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА І ФІНАНСОВИХ МЕХАНІЗМ.

Сутність, види і значення фінансової політики. Складові фінансової політики держави. Форми і методи реалізації фінансової політики та її складових у різних сферах. Поняття фінансового механізму та його елементи і роль у реалізації фінансової політики. Методи, важелі та інструменти фінансового механізму. Фінансове забезпечення та його методи. Фінансове регулювання і його методи та інструменти.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 6.

ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ФІНАНСОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

Значення фінансового права у здійсненні фінансової політики і фінансового механізму. Фінансове право як галузь публічного права, його предмет. Методи фінансово – правового регулювання. Суб'єкти фінансового права. Поділ фінансового права (загальна і особлива частини). Фінансове законодавство: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс, ЗУ «Про систему оподаткування», ЗУ «Про місцеві податки і збори», ЗУ «Про страхування», ЗУ «Про фондовий ринок», та ін.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 7.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ.

Об'єктивна необхідність розробки проблем підвищення національної, економічної і фінансової безпеки. Походження і сутність економічної безпеки, її суб'єкти і об'єкти. Категорійний апарат економічної безпеки. Індикатори фінансової безпеки та її порогові значення для України. Механізми фінансової безпеки. Фінансова криза: причини виникнення, Фінансові кризи XXI ст. в світі та Україні. Шляхи локалізації і подолання фінансових криз.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЛАНКИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА . ПОДАТКОВА СИСТЕМА.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 8. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТ ТА БЮДЖЕТНА СИСТЕМА. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС.

Класифікація державних фінансів за доходами та видатками. Бюджетна система як складова державних фінансів. Бюджетна система України. Міжбюджетні відносини та їх регулювання. Міжбюджетні трансферти. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і роль бюджету в загальній системі фінансових відносин. Державний бюджет та його структура. Доходи та видатки державного та місцевих бюджетів Бюджетний процес та його складові. Процедура бюджетного планування. Процедура прийняття Державного бюджету. Організація виконання державного бюджету. Контроль за виконанням Державного бюджету. Напрями вдосконалення бюджетного процесу в Україні.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 9. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА.

Економічна природа податків і їх економічна сутність. Місце податків у наповненні бюджетів. Функції та класифікація податків. Податкова політика. Податкова система: науково-обґрунтовані принципи формування. Елементи системи оподаткування. Характеристика основних податків податкової системи України: податок на додану вартість, акцизний збір, податок на прибуток підприємства, фіксований сільськогосподарський податок, податок з доходів фізичних осіб, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва. Становлення та розвиток податкової системи України. Адаптація податкового законодавства України до стандартів країн з розвинутою економікою.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 10. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ.

Передумови існування державного кредиту. Економічна сутність державного кредиту. Роль кредиту у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Форми державного кредиту: ощадна справа, випуск державних цінних паперів. Види державних цінних паперів та їх погашення. Економічний зміст державного боргу. Структура державного боргу та механізм його формування. Способи коригування державного боргу. Методи управління державним боргом України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ФІНАНСИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА БЮДЖЕТНЕ ВИРІВНЮВАННЯ.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 11. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ.

Територіальна громада: поняття, функції, роль, правовий статус. Місцеві фінансові інститути. Сутність місцевих фінансів та причини їх виникнення. Функції місцевих фінансів. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів і можливості його використання в Україні .

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 12. БЮДЖЕТНИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ І ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ.

Державна регіональна фінансова політика: поняття, цілі, завдання. Поняття вертикальних і горизонтальних дисбалансів та фінансового вирівнювання. Об'єктивна необхідність фінансового вирівнювання. Правові засади й організація бюджетного вирівнювання в Україні. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.
СТРАХУВАННЯ, СТРАХОВИЙ РИНОК ТА СОЦІАЛЬНЕ ДЕРЖАВНЕ
СТРАХУВАННЯ.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 13
СТРАХУВАННЯ. СТРАХОВИЙ РИНОК.

Класифікація ризиків та їх страхування. Економічна природа та призначення страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Система страхових фондів. Суб'єкти та об'єкти. Види та форми страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми. Особисте страхування, його форми і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Перестраховання в забезпеченні сталості страхових операцій. Доходи і витрати страховика. Формування страхових тарифів. Актуарні розрахунки. Фінансові результати страхових операцій, їх розподіл та використання. Ринок страхових послуг та його характеристика. Розвиток страхової справи в Україні.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 14.
СОЦІАЛЬНІ ПОЗАБЮДЖЕТНІ ФОНДИ.

Система централізованих фондів цільового призначення. Принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів. Досвід країн з ринковою економікою в наданні соціальних гарантій населенню. Пенсійний фонд: джерела формування та напрями використання. Фонд соціального страхування на випадок тимчасової непрацездатності: джерела формування та напрями використання. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: джерела формування та напрями використання. Фонд соціального страхування від нещасних випадків: джерела формування та напрями використання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.
ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ДОМОГОСПОДАРСТВ.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 15.
ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

Сутність фінансів комерційних підприємств і організацій. Основні принципи організації фінансів підприємств. Фінансові взаємовідносини підприємства: внутрішні та зовнішні.

Грошові потоки, що їх обслуговують. Фінансові ресурси підприємства та їх класифікація. Фонди фінансових ресурсів підприємства. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів. Формування і використання оборотних активів. Формування і використання необоротних активів. Фінансові результати діяльності підприємств. Доходи і видатки підприємства. Поняття фінансової діяльності підприємства та її види. Особливості організації фінансів акціонерних товариств. Особливості організації фінансів малих підприємств

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 16.
ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ.

Фінансові ресурси домогосподарств та їх структура. Бюджет домогосподарств. Джерела формування фінансових ресурсів домогосподарств. Напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств. Форми інвестиційної діяльності домогосподарств. Фінансові операції громадян з комерційними банками.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 17.
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ.

Теоретичні основи фінансового менеджменту. Види фінансового менеджменту: бюджетний менеджмент; фінансовий менеджмент підприємницьких структур та фінансово-кредитних установ; податковий менеджмент.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. ФІНАНСОВИЙ РИНОК І МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 18. ФІНАНСОВИЙ РИНОК.

Сутність, призначення, функції та структурування ринку за різними ознаками Види діяльності на ринку цінних паперів. Характеристика суб'єктів фінансового ринку. Фінансові інструменти як об'єкти фінансового ринку .Ринок фінансових послуг в Україні та його характеристика.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 19. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

Економічна природа та сутність міжнародних фінансів. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів Міжнародні фінансові потоки. Міжнародні розрахунки та валютне регулювання. Фінанси міжнародних організацій та інституцій. Міжнародний фінансовий ринок.

Регулювання міжнародних фінансів. Фінансова глобалізація. Структурні зміни міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 20. ФІНАНСИ КРАЇН З РОЗВИНУТОЮ ЕКОНОМІКОЮ.

Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Характеристика фінансових систем США, Німеччини, Великої Британії, Франції, Японії та Скандинавських країн.

ТЕМА ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ 21. ФІНАНСИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика в контексті поглиблення європейської інтеграції. Особливості організації фінансів Європейського Союзу та його бюджет. Гармонізація податкової політики в рамках ЄС Міжнародна валютна політика. Роль фінансових інститутів ЄС у формуванні єдиної фінансової політики.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Сутність, історія та розвиток фінансової науки в Україні та світі													
Тема 1. Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві	11	2	2			7							
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів та фінансової науки	10	2	2			6							
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки в Україні	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6			18							
Змістовий модуль 2. Фінансова система, фінансова політика, механізм, право та безпека.													
Тема 4. Фінансова система	9	2	2			5							
Тема 5. Фінансова політика і фінансовий механізм	9	2	2			5							
Тема 6. Фінансове право та фінансове законодавство	8	-	-			8							
Тема 7. Фінансова безпека	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 2	35	6	6			23							
Змістовий модуль 3. Ланки державних фінансів та їх характеристика. Податкова система													
Тема 8. Державні фінанси. Бюджетна система. Бюджетний процес.	9	2	2			5							
Тема 9. Податки, податкова система	10	2	2			6							
Тема 10. Державний кредит і державний борг	10	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 3	29	6	6			17							
Змістовий модуль 4. Фінанси місцевих бюджетів та бюджетне вирівнювання													
Тема 11. Місцеві фінанси	9	2	2			5							
Тема 12. Бюджетний	9	2	2			5							

федералізм і фінансове вирівнювання													
Разом за змістовим модулем 4	18	4	4			10							
Змістовий модуль 5.													
Страховання, страховий ринок, соціальне державне страхування													
Тема 13. Страхування	10	2	2			6							
Тема 14. Страховий ринок	10	2	2			6							
Тема 15. Соціальні позабюджетні фонди	7	2	2			3							
Разом за змістовим модулем 5	27	6	6			15							
Змістовий модуль 6.													
Фінанси суб'єктів господарювання та домогосподарств													
Тема 16. Фінанси суб'єктів господарювання	10	2	2			6							
Тема 17. Фінанси домогосподарств	10	2	2			6							
Тема 18. Фінансовий менеджмент	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 6	29	6	6			17							
Змістовий модуль 7.													
Фінансовий ринок і міжнародні фінанси													
Тема 19. Фінансовий ринок	13	4	4			5							
Тема 20. Міжнародні фінанси	11	3	3			5							
Тема 21. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	9	2	2			5							
Тема 22. Фінанси Європейського Союзу	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 7	42	11	11			20							
Усього годин	210	45	45			120							

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві.	2
2	Генезис і еволюція фінансів та фінансової науки.	2
3	Становлення та розвиток фінансової науки в Україні	2
4	Фінансова система.	2

5	Фінансова політика	2
6	Фінансовий механізм	2
7	Фінансове право і фінансове законодавство	2
8	Фінансова безпека	2
9	Державні фінанси. Бюджетна система. Бюджет держави. Бюджетний процес.	2
10	Податки. Податкова система.	2
11	Державний кредит і державний борг	2
12	Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та бюджетне вирівнювання.	2
13	Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	2
14	Страховання.	2
15	Страховий ринок.	2
16	Соціальні позабюджетні фонди.	2
17	Фінанси суб'єктів господарювання	2
18	Фінанси домогосподарств	2
19	Фінансовий менеджмент	2
20	Фінансовий ринок	2
21	Міжнародні фінанси	2
22	Фінанси Європейського Союзу	2
23	Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	1

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	
2		

7. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

1. Фінанси як економічна категорія.
2. Роль фінансів у процесі розширеного відтворення.
3. Історичний аспект розуміння суті фінансів.
4. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.
5. Призначення фінансів та їх ознаки.
6. Функції фінансів.
7. Моделі фінансових відносин у суспільстві.
8. Схема фінансових відносин у суспільстві.
9. Види фінансів та їх взаємозв'язок.
10. Поняття „ фінанси ”, „ гроші ”, „ фінансові ресурси ”. Відмінні та спільні риси.
11. Предмет і методи фінансової наук
12. Внесок вчених економістів 17-19 ст. у розвиток фінансів.
13. Внесок фізіократів у розвиток фінансової науки.
14. Внесок А. Сміта у розвиток фінансів.
15. Розвиток фінансової науки в Росії.
16. Фінансова наука в Україні.
17. Сучасна світова наукова думка.
18. Суть фінансової системи.
19. Організаційна структура фінансової системи.
20. Органи управління фінансовою системою України.
21. Міністерство фінансів та його функції.
22. Національний банк України та його функції.
23. Державне казначейство та Рахункова палата ВРУ та їх функції.

24. Органи фінансового контролю та їх функції.
25. Сфери та ланки фінансових відносин.
26. Визначення та мета фінансової політики.
27. Фактори впливу на фінансову політику.
28. Завдання і принципи фінансової політики.
29. Форми і методи реалізації фінансової політики.
30. Поняття фінансової безпеки держави та показники, що її характеризують.
31. Роль інфляції та методи її регулювання в системі забезпечення фінансової безпеки.
32. Фінансова криза та принципи її виникнення.
33. Шляхи локалізації фінансової кризи.
34. Суть державних фінансів.
35. Фінансові відносини у сфері державних фінансів.
36. Призначення і соціально-економічна суть бюджету.
37. Суть бюджетного устрою.
38. Розподіл доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
39. Зміст і призначення державного бюджету.
40. Джерела доходів Державного бюджету.
41. Фінансові ресурси держави.
42. Державний кредит як специфічна ланка державних фінансів.
43. Джерела погашення позик.
44. Управління державним боргом.
45. Способи коригування позикової політики держави.
46. Обслуговування внутрішнього та зовнішнього боргу України.
47. Основна термінологія, пов'язана з платежами держави.
48. Основні елементи системи оподаткування та їх характеристики.
49. Податкові ставки та їх класифікація.
50. Класифікація податків.
51. Податкова система та вимоги до її побудови.
52. Податкова система України.
53. Функції податків.
54. Оцінка податкової системи України.
55. Основні положення податкової реформи.
56. Склад і структура видатків держбюджету.
57. Доходи та видатки Пенсійного фонду.
58. Роль податків в економічній системі держави.
59. Податкова робота та податкова служба.
60. Цінні папери держави та їх класифікація.
61. Принципи організації державних централізованих фондів соціального страхування.
62. Загальні риси сучасних податкових систем зарубіжних країн.
63. Позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування.
64. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму.
65. Фінансові важелі та їх характеристика.
66. Суть фінансового механізму.
67. Призначення фінансового механізму.
68. Структура фінансового механізму.
69. Форми фінансового забезпечення.
70. Фінансові відносини суб'єктів господарювання.

Приклад екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Кафедра Фінансів _____	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 21 з дисципліни «Фінанси»	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Давиденко Н.М. (ПІБ) _____ 2020 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1.Що слід розуміти під державною фінансовою політикою? Яка її мета? Яким чином здійснюється?			
2. Що являють собою фінансові ресурси підприємства як категорія ? Значення фінансових ресурсів.			
<i>Тестові завдання різних типів</i>			
1.Поняття фінансовий менеджмент застосовується переважно до: 1. управління фінансами підприємств; 2. управління фінансами держави; 3. управління фінансами населення; 4. всіх			
2.Основною установою, що регулює функціонування ринку цінних паперів є: 1. Національний банк України; 2. Фонд державного майна України 3. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку; 4. Міністерство фінансів України			
3.Прибуток підприємства використовується на цілі: 1. сплати податків; 2. створення резервного фонду; 3. виплату дивідендів; 4. поповнення статутного фонду; 5. на розвиток підприємства 6. усі разом(1-5); 7. на жодну з них			
4. Яка риса є обов'язковою для характеристики домогосподарства: 1. спільне проживання на одній площі; 2. спільна праця;; 3. спільний бюджет; 4. наявність спільних дітей.			
5. Комплекс заходів по захисту інтересів держави у сфері зовнішньої – економічної торгівлі із застосуванням системи певних платежів або певного режиму носить назву...			
6. Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку називаються.....			
7. Частина прибутку, яка виплачується підприємством на користь власників корпоративних прав має назву			
8. Система принципів, методів, засобів і форм організації фінансових відносин називається			
9. Митна політика може реалізуватися у формі: 1. протекціонізму; 2. вільної торгівлі із використанням тарифних і нетарифних інструментів регулювання.			
10. Бюджетний дефіцит - це перевищення			

Приклад залікового білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр спеціальність/спеціалізація: фінанси, банківська справа та страхування	Кафедра Фінансів 2020-2021 навчальний рік	ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни ФІНАНСИ	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Давиденко Н.М. (ПІБ) _____ 2020 р.

1. Вкажіть класифікаційні характеристики груп податків

Класифікаційні характеристики А. За характером оподаткування Б. За економічним змістом В. За джерелами сплати Г. Залежно від органу, який стягує та розпоряджається податками Д. За порядком формування і використання	Податки 1. Податки на майно, доходи, споживання 2. Загальнодержавні та місцеві 3. Прямі і непрямі 4. Загальні та спеціальні 5. Що сплачуються з доходу і що включаються у витрати виробництва
---	--

2. Вперше термін «акциз» і «мито» ввів:

1	І. Посошков;
2	А. Смітт;
3	М. Тургенєв;
4	І. Озеров.

3. Задача

Працівнику нарахували заробітну плату в розмірі 10 730 грн. Визначити суму, ПДФО	<i>(у бланку відповідей подати одним словом)</i>
--	--

4. Який податок встановлено на високорентабельні та монопольні товари?

<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь словом)</i>
---

5. Яке слово пропущене в реченні?

Під терміном ..... слід розуміти систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів протягом строку їх корисного використання.	<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)</i>
---	---

6. Із скількох рівнів складається державна фіскальна служба України?

<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь словом)</i>
---

7. Комплекс заходів, здійснюваних державними органами влади різних рівнів з розробки, виконання і регулювання державного бюджету країни з метою забезпечення соціального, економічного розвитку держави та забезпечення її стратегічних пріоритетів називається

<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)</i>
---

8. Розподільча функція фінансів здійснюється з:

1	Первинним розподілом ВВП (валового внутрішнього продукту) і НД
2	Вторинним розподілом (перерозподілом) ВВП (валового внутрішнього продукту) і НД;
3	Розподілом та перерозподілом ВВП (валового внутрішнього продукту) і НД через фінансову систему;
4	Контролем за перерозподілом ВВП (валового внутрішнього продукту) до відповідних фондів.

9. Хто з перелічених вчених фінансистів працював в Університеті Святого Володимира?

1	І. Франко;
2	М. Бунге;
3	М. Яснопольський;
4	М. Туган – Барановський;
5	М. Добриловський

10. Головним джерелом мобілізації ресурсів до державного і місцевих бюджетів та перерозподілу НД (національного доходу) на етапі розвитку розвиненої форми фінансів є:

1	Державний кредит;
2	Особисті повинності;
3	Податки;
4	Державні інвестиції;

5	Доходи від операцій на фінансовому ринку.
---	---

11. Фінансова політика – це:

1	Сукупність юридичних норм, які регламентують фінансові відносини;
2	Засіб впливу фінансових відносин на економічний та соціальний розвиток суспільства;
3	Сукупність організаційних та правових форм і методів управління фінансовою діяльністю держави;
4	Вірної відповіді немає.

12. До фінансових важелів відносять:

1	Норми і нормативи;
2	Податки;
3	Правове регулювання фінансових відносин;
4	Стимули;
5	Санкції;
6	Всі відповіді правильні.

13. Антиінфляційні заходи – це:

1	Монетарні заходи НБУ (Національного банку України);
2	Збільшення соціальних виплат;
3	Інвестування бюджетних коштів у розвиток виробництва;
4	Лібералізація у зовнішньоекономічній діяльності.

14. Предметом фінансової науки є:

1	Рациональне використання фінансових ресурсів;
2	Діяльність держави щодо створення і використання фондів фінансових ресурсів;
3	Відносини позики;
4	Господарська діяльність підприємств;

15. Фінансова система України включає сфери:

1	Державні фінанси;
2	Фінанси підприємницьких структур;
3	Фінансовий ринок;
4	Фінанси домогосподарств;
5	Міжнародні фінанси;
6	Централізовані соціальні фонди.

16. Показники, що характеризують фінансову безпеку країни:

1	Сальдо платіжного балансу;
2	Обсяг ВВП (валового внутрішнього продукту);
3	Обсяг державного боргу;
4	Прожитковий мінімум;
5	Стійкість національної валюти.

7. Уніфікація державних позик – це:

1	Зміна дохідності позик;
2	Анулювання позик;
3	Продовження терміну позик (продлонгація);
4	Об'єднання кількох позик в одну.

18. Першу спробу визначити фінансове господарство як таке, що складається з державних доходів і видатків зробили представники школи:

1	Неокейнсіанців
2	Фізіократів
3	Марксистів
4	Меркантилістів

19. Вставте відповідність між переліченими податками та об'єктами оподаткування:

1. Об'єкт житлової нерухомості	А. Збір за місця для паркування транспортних засобів
2. Земельна ділянка, яка спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів	Б. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
3. Транспортні засоби	В. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу

4. Земельні ділянки	Г. Фіксований сільськогосподарський податок
5. Площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду	Д. Плата за землю

20. Які з наведених податків відносяться до непрямих:

1	Податок за першу реєстрацію транспортного засобу;
	Акцизний податок;
3	Податок на доходи фізичних осіб;
4	Податок на додану вартість;
5	Податок на прибуток?

21. Предметом фінансової науки є:

1	Рациональне використання фінансових ресурсів
2	Діяльність держави щодо створення та використання фондів фінансових ресурсів
3	Відносини позики
4	Господарська діяльність підприємств

22. Місцевими бюджетами називаються:

1	Бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети місцевого самоврядування;
2	Бюджет Автономної Республіки Крим, обласні міські, районні бюджети, бюджети районів у містах і бюджети місцевого самоврядування;
3	Обласні, міські, районні бюджети, бюджети районів у містах і бюджети місцевого самоврядування.
4	Немає правильної відповіді

23. Кредиторами держави можуть бути:

1	Національний банк України
2	Комерційні банки
3	Міжнародні фінансові організації
4	Уряди інших держав
5	Фізичні особи
6	Всі відповіді правильні

24. До складу державних фінансів не входить:

1	Державний бюджет
2	Державний кредит
3	Позабюджетні спеціальні фонди
4	Фінанси підприємств колективної форми власності

25. Проект Державного бюджету України складає:

1	Рахункова палата
2	Президент України
3	Міністерство фінансів
4	Верховна Рада
5	Державне казначейство

26. У складі фінансової політики виділяють:

1	Міжнародну
2	Грошово-кредитну
3	Бюджетно-податкову
4	Дивідендну
5	Всі відповіді правильні

27. Хто є дійсним платником ПДВ (податку на додану вартість) і акцизу?

1	Виробник товару
2	Торговельне підприємство
3	Споживачі товарів і послуг
4	Всі відповіді правильні?

28. Як класифікуються податки за методом оподаткування?

1	Прогресивні, регресивні, пропорційні
2	Прямі, непрямі
3	Загальнодержавні та місцеві
4	Розкладні і окладні

29. Державний бюджет України як фінансовий план держави затверджується:

1	Постановою Кабінету Міністрів
2	Указом Президента
3	Верховною Радою і має силу закону
4	Розпорядженням Національного банку

30. Структура бюджетної класифікації в Україні розробляється:

1	Верховною Радою
2	Кабінетом Міністрів
3	Міністерством Фінансів
4	Національним банком

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни передбачено застосування традиційних, активних та інтерактивних методів навчання:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійна робота з підручниками та періодичними виданнями;
- опрацювання законодавчих та інструктивно- нормативних матеріалів;
- робота зі словником термінів з курсу «Фінанси»;
- опрацювання тестів для самостійного вивчення та самоконтролю;
- підготовка рефератів та їх презентація;
- складання комплексного (або тематичного) фінансового кросворду;
- робота в конкурентних групах;
- рольові ігри;
- розв'язання кейсів;
- запрошення на заняття представників різних сфер фінансів;
- обговорення художніх творів щодо фінансових проблем із запрошенням практиків та успішних фінансистів;
- підготовка і захист курсової роботи.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль - опитування, модульний контроль, виконання роботи в конкурентних групах, виконання ролей у рольових іграх, фінансовий диктант; **рубіжний контроль**- у вигляді модульного контролю за засвоєнням понятійного апарату, теоретичних питань і тестів, робота в Moodle; **підсумковий контроль** у формі заліка- по першій частині курсу, захисту курсової роботи і екзамену- по другій частині.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання студента відбувається відповідно до положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015р. протокол №6 з табл.1

Таблиця 1

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **R_{ат}** (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 бал): **R_{дис} = R_{нр} + 0,3R_{ат}**

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Фінанси» для підготовки фахівців ОКР «бакалавр» з напрямку підготовки 6.030508 „ Фінанси і кредит ”
2. Методичні вказівки щодо виконання і захисту курсової роботи з дисципліни «Фінанси».

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Фінанси. Підручник / за ред. С. І. Юрія і В. М. Федосова. 2008. 611 с.
2. Давиденко Н. М., Данилевська-Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компрінт, 2014. 544с.
3. Фінанси: курс для фінансистів. Навч. посібник / за ред. В. І. Оспішева, К.: Знання, 2008. 562 с.
4. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник / за ред. П. Ю. Буряка, О. Б. Жихор К.: Знання, 2010. 528 с.
5. Худолій Л. М. Теорія фінансів. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003. 252 с.
6. Говорушко Т.А.Фінанси для фінансистів: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 612с.

ДОПОМІЖНА

1. Василик О.Д. Теорія фінансів.: К, 2000.
2. Фінанси сільськогосподарських підприємств (посібник з питань фінансових відносин у ринкових умовах) / за ред. М. Я. Дем'яненка. К.: ІАЕ, 2000. 604 с.
3. Данілов О.Д., Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях, К.: 2008. 528с.
4. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996. №18 зі змінами і доповненнями.
5. Закон України “Банки і банківську діяльність” від 20.03.2001 зі змінами і доповненнями// Закони України .К: 1996. Т. 1.
6. Закон України ”Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.91 №1201-ХІІ/Відомості Верховної Ради України. 1998 № 16.
7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. К.:” Юридичний світ“ 2011.-576с.
8. Бюджетний Кодекс України
9. Головач А. В., Захожай В.Б. Фінансова статистика (з основами теорії статистики) Навч. посіб. К. : МАУП, 2002
10. Александрова М. М. Страхування: Навч.-метод, посіб. К.: ЦУЛ, 2000. 280 с.
11. Залетов О.М. Страхування: Навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук О. О. Слюсаренко. К.: Міжнар. агенція "Бізон", 2003. 320 с.
12. Залетов О.М. Убезпечення життя: Монографія. К.: Міжнар. агенція"Бізон", 2006. 688 с.
13. Реверчук С.К., Сива Т.В., Кубів С.І., Вовчак О.Д. Історія страхування: Підручник / за ред. С.К. Реверчука. К.: Знання, 2005. 213 с.
14. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: Підручник. К.: Знання України, 2006. 284 с.
15. Ротова Т. А., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. К.: КДТЕУ, 2001. 400 с.
16. Страхування: Підручник / Кер. авт. колективу і наук. ред. С.С. Осадець. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2002. 599 с.
17. Хавтур О.В. Моніторинг фінансового потенціалу вітчизняних страховиків // Вісник ТАНГ. 2004. № 6.
18. Хавтур О.В. Оптимізаційні моделі управління інвестиційними ризиками страхових компаній. Світ фінансів. 2005. № 2.
19. Шумелда Я. Страхування: Навч. посіб. для студ. екон. спец. Т.: Джура, 2004. 280 с.
20. Господарський кодекс України. К.: Київ, правда, 2003. 194 с.
21. Закон України "Про об'єднання громадян" Відомості Верховної Ради України. 1992.

№ 34.

22. Закон України "Про страхування" Відомості Верховної Ради України, 2002. №7.
23. Зятковський І.В. Фінанси суб'єктів господарювання в умовах інститут-ціональних перетворень: Монографія. Т.: Екон. думка, 2006. 388 с.
24. Зятковський І.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. Т.: Екон. думка, 2003. 356 с.
25. Зятковський І.В. Фінансове оздоровлення підприємств: теорія і практика: Монографія. Т.: Екон. думка, 2003. 344 с.
26. Фінанси підприємств: Навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 460с.
27. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доопр. К.: Знання, 2006. 379 с.
28. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 3-тє вид. К.: Знання, 2006. 423 с.
29. Фінанси підприємств: Підручник Кер. авт. колективу і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 4-те вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2002. 571 с.
30. Бех Г.В., Дмитрик О.О., Криницький В.Є. Фінансове право України: Підручник. / за ред. М.П. Кучерявенка. К.: Юрінком Інтер, 2004. 320 с.
31. Цивільний кодекс України: Офіційний текст. К.: Кондор, 2004. 402 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ:

- Верховна Рада України **URL: <http://www.rada.gov.ua.ru>;**
- Міністерство фінансів України **URL: <http://www.minfin.com.ua>;**
- Кабінет Міністрів України **URL: <http://www.kmu.gov.ua>;**
- НБУ **URL: <http://www.bank.gov.ua/>;**
- Ліга страховиків України **URL: <http://www.uainsur.com/>;**
- Пенсійний фонд України **URL: <http://www.pfu.gov.ua/>;**